

**BANCASSURANCE
ЯК ШАНС ДЛЯ ЗБІЛЬШЕННЯ ПОТЕНЦІАЛУ БАНКІВ
І СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ
ФІНАНСОВИХ РИНКІВ**

АНОТАЦІЯ. Стаття присвячена обговоренню співпраці між банківським і страховим секторами в рамках банківського страхування в період загострення конкуренції і процесів глобалізації та інтеграції, які посилюються і які спостерігаються на світових фінансових ринках.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: глобалізація, фінансовий ринок, bancassurance, страхові компанії.

АННОТАЦИЯ. Статья посвящена обсуждению сотрудничества между банковским и страховым секторами в рамках банковского страхования в период обострения конкуренции и процессов глобализации и интеграции, которые усиливаются и которые наблюдаются на мировых финансовых рынках

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: глобализация, финансовый рынок, bancassurance, страховые компании.

ANNOTATION. The article is devoted to the issue of cooperation between banking and insurance sectors under bancassurance scheme in the period of sharper competition and stronger globalization and integration processes observed on the world's financial markets.

KEYWORDS: globalization, financial market, bancassurance, insurance companies.

Постановка проблеми. Світовий ринок фінансових послуг протягом останніх десятиліть розвивається під відчутним впливом процесів глобалізації, якими охоплене наразі все світове господарство. Суттєвим проявом глобалізації є зростання, концентрація, взаємопроникнення страхового та банківського капіталів, яка вимагає свого дослідження як чинник збільшення потенціалу банків і страхових компаній в умовах глобалізації фінансових ринків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання інтеграції банків і страхових компаній отримали значне висвітлення в економічній літературі, зокрема, у працях таких учених, як Дж. Бойд,

Р. Вутіленен, Ж.-П. Даніель, С. Лампкін, Е. Марсілья, Д. Херолд, Т. Хошка та ін. Проте багато аспектів даної наукової проблеми все ще потребують свого дослідження.

Постановка завдання. Метою даної статті є розгляд bancassurance як фактора збільшення потенціалу банків і страхових компаній в умовах глобалізації фінансових ринків.

Виклад основного матеріалу дослідження. Глобалізація сучасної економіки є безперечним фактом. Вона також ініціює новий виклик і набуває все більшого розмаху. Не існує жодних сумнівів, що механізми глобалізації супроводжуються процесами інтеграції та лібералізації економіки. Вони отримали значний імпульс на початку ХХ і ХХІ століття, який, безсумнівно, є наслідком швидкого економічного зростання в країнах, що розвиваються і інтенсивного технологічного розвитку. Варто відзначити, що одним з основоположних принципів міжнародної глобалізації є отримання конкурентних переваг компаній, що працюють на глобальних ринках. Отримання таких переваг здійснюється іноземними інвестиціями. Вони приносять підприємцям, як матеріальні, так і нематеріальні додаткові вигоди [1, с. 317]. Дуже важливим, першорядним елементом у цьому контексті є міжнародне співробітництво у державному і суб'єктивному вимірі. Слід зазначити, що процеси глобалізації включають у себе всі сегменти економіки, включаючи фінансовий сектор. У цьому контексті слід підкреслити, що суть глобалізації фінансових ринків, безсумнівно, лежить у міжнародному аспекті їх діяльності. Сприяє цьому процесу посилення міжнародних економічних відносин і збільшення свободи пересування капіталів, товарів і послуг. Особлива вразливість фінансових ринків на глобалізацію залежить як від предмета оборотів на цих ринках — гроші і капітал, що представлені інструментами на цих ринках, так і від систем їх функціонування [2, с. 61—62]. Ці процеси включають у себе всі сегменти фінансового ринку (рис. 1).

Спостережуваний за останні десятиліття зв'язок грошових, капітальних і валютних ринків у різних країнах за допомогою використання відповідних організаційних процесів, спрямованих на створення єдиного міжнародного фінансового ринку. Взаємопроникнення цих ринків у процесі глобалізації призводить до того, що вони втрачають свою ідентичність в окремих країнах. Це, безсумнівно, сприяє глобальному фінансовому обміну, а також ефективнішому використанню ресурсів у рамках місцевих інвестицій, що дає відносно найвищі вигоди для інвесторів. Одночасно з поглибленням процесу глобалізації спостерігається підвищення

конкурентоспроможності учасників ринку. Змінюються також переваги споживачів, які використовуючи нові технології, мають доступ до складніших і індивідуальних фінансових продуктів. Конкурентний ринок характеризується тим, що мотивує компанії до впровадження усе більш нових рішень, або таких, що поліпшують існуючі. Ці процеси можна спостерігати в усіх сегментах економіки. Вони також не оминули ключові фінансові ринки, банківські та страхові установи, які використовуючи свої потенціали частіше проводять спільні заходи, спрямовані на розвиток банківського страхування.



Рис. 1. Глобальний фінансовий ринок (розроблено автором)

Співпраця в рамках банківського страхування відкриває перед банками і страховими компаніями нові можливості розвитку, а також отримання прибутків, що перевищують понесені витрати. В основі прибутку, що виникає в рамках альянсів банківських і страхових послуг, безсумнівно, є ефект синергії, в рамках якої взаємодія кількох суб'єктів може досягти кращих результатів, ніж якщо би ці суб'єкти діяли поодиноці. Результати синергії стосуються площини:

- операційної, яка пов'язана зі скороченням витрат на кожного з суб'єктів, що, безсумнівно, в основному, спричинено ефектом масштабу; цей ефект відбувається в основному в сфері оптиміза-

ції управління активами, в рамках оперативної і розрахункової діяльності суб'єктів, а також спільного росту прибутків групи, які співпрацюють, що призводить до зменшення постійних питомих витрат;

- фінансової, в рамках якої відбувається зниження витрат, пов'язаних зі взаємодоповнюваністю і ефективнішим використанням наявних ресурсів, що пов'язано з можливістю спільного використання технічної інфраструктури, бази даних клієнтів, а також наявних людських ресурсів, а також пов'язане із збільшенням активів і пасивів суб'єктів, що співпрацюють, що, в свою чергу, дозволяє збільшення інвестицій і кредитних можливостей;

- ринкової, яка в рамках презентування широкої пропозиції фінансових послуг групи, дозволяє збільшити частку на ринку.

У рамках реалізації спільної стратегії, співробітництво суб'єктів в рамках галузі банківського страхування, може здійснюватися в рамках різних форм і ступеня залучення капіталів (рис. 2).



Рис. 2. Ступінь інтеграції між банками та страховими компаніями [3]

Усі форми інтеграції спрямовані на зміцнення зв'язків, які, як правило, є недовготривалими через відмінність організаційної культури банківських і страхових інституцій, могли би збільшити

взаємний потенціал суб'єктів, що співпрацюють. Безсумнівно, партнерство в рамках банківського страхування приносить багато користі. Серед найістотніших можна виділити, між іншим, краще використання потенціалу і ресурсів партнерами, можливість представлення більш вигідної пропозиції або збільшення активів і зобов'язань, у випадку функціонування окремого суб'єкту у окремій капітальній формі. Всі ці елементи впливають на загальний потенціал банківського страхування, який, безсумнівно, може сприяти конкурентним перевагам співпраці суб'єктів. Безсумнівно, це також є платформою для обміну досвідом і накопичення потенціалу акціонерів для гнучкого реагування на ринкові потреби клієнтів, а також для зміцнення заходів, спрямованих на підвищення їх фінансової безпеки. Це є настільки важливий аспект, що в швидко мінливих зовнішніх умовах та при економічних кризах, що відбуваються періодично, гнучке й активне реагування на зміни, які часто дестабілізують працю, дозволяє захистити свої активи від загроз, а також зберегти свої позиції на ринку. Слід, однак, мати на увазі, що їх співпраця піддається дії ряду ризиків, характерних для галузей, у яких вони працюють:

- банківського, в результаті конкретної діяльності банку і пов'язаного з веденням ним депозитно-кредитної діяльності, заснованої на використанні іноземних засобів для реалізації своїх власних цілей; головною загрозою у цій області є ризик фінансової ліквідності,

- страхового, в рамках якого відбувається набуття ризику від клієнтів у рамках забезпечення страхового захисту, в даному випадку, також ключовим ризиком є ризик втрати фінансової ліквідності,

- банківського страхування, який базується на реалізації поставлених завдань у рамках взаємного співробітництва, головним чином, пов'язаних з продажем та обслуговуванням, на додаток до ризику ліквідності може існувати високий ризик конфлікту інтересів, який може виникнути між страховою компанією і банком.

Таким чином, як ми бачимо, на додаток до безсумнівних переваг співпраці банку і страхової компанії в рамках банківського страхування, створює ряд загроз. Це пов'язано головним чином зі специфікою функціонування партнерів на ринку, а також з різними підходами до механізмів управління довіреними грошовими коштами. Вона обтяжена цілим рядом ризиків на етапі ухвалення рішення про початок співпраці банківського страхування (невластивий вибір форми банківського страхування), а також управління виниклою структурою (занадто складна може створи-

ти багато проблем в управлінні). Можливе потенційне банкрутство будь-якого партнера, що діє в структурі банківського страхування є дуже високим ризиком для партнерів, так як принцип доміно є загрозою для кожного з них, що може негативно позначитися на їх фінансових результатах, а в крайніх випадках навіть призвести до банкрутства.

Висновки з проведеного дослідження. Розвиток банківсько-страхових послуг, що спостерігається протягом останніх десятиліть, є вираженою структурною зміною, що має місце на більшості фінансових ринків світу. Даний процес спричинений конкуренцією, яка збільшується і яка примушує банки та страхові компанії приймати дії спрямовані на підвищення рентабельності, а цим самим необхідності диверсифікувати пропозицію продуктів, щоб потрапити до як найбільшої групи клієнтів. Процес bancassurance, в рамках якого предметом діяльності є дистрибуція і пропонування інтегрованих фінансових послуг, має багато обмежень, найважливіші серед яких є юридичні обмеження, що стосуються ступені об'єднання банківської і страхової діяльності в рамках однієї організації. Об'єднанні структури банку і страховика можуть бути також надмірно вразливими до кон'юнктурних коливань, що циклічно відбуваються у світовій і національній економіці. Слід брати до уваги також факт, що проблеми, які можуть виникнути з ліквідністю однієї фінансової установи, можуть спричинити подібні проблеми у інших учасників відносин bancassurance. Незважаючи на загрози, співробітництво в рамках цієї моделі дає можливість отримати багато вигід всім учасникам фінансового ринку, що беруть участь у цьому процесі:

- клієнтам — завдяки комплексному обслуговуванню в одному пункті [4, с. 317—329], краще пристосування пропозиції до потреб і потенціального зменшення ціни продукту,

- страховим компаніям — завдяки збільшенню оборотів і зниженню витрат дистрибуції і продажу, нижчі витрати відносно традиційної мережі агентів,

- банкам — завдяки збільшенню лояльності клієнтів і зменшенню ризику надавання кредитів завдяки поручительству їх сплати за допомогою страхового полісу, а також у вигляді додаткового джерела прибутків.

Усі ці аспекти безсумнівно є позитивним імпульсом для дальшого, динамічного розвитку bancassurance у рамках світових фінансових ринків.

Література

1. Sowa B., Rola funduszy pożyczkowych i poręczeniowych w wsparciu finansowym sektora MMSP [w:] Zeszyty Naukowe Politechniki Rzeszowskiej, Zarządzanie i Marketing Z. 14, Rzeszów, 2008.
2. Filip P., Sowa B., Konkurencja podatkowa jako efekt globalizacji gospodarki światowej [w:] Najnowsze zmiany polskiego prawa prywatnego i publicznego a funkcjonowanie rynków finansowych, TNOiK O/Rzeszów, Rzeszów 2008.
3. Gwizdała J., Rozwój bancassurance w Polsce w latach 2007 — 2009, Wiadomości ubezpieczeniowe, nr 4/2010.
4. Rejman K., Споживатство у постіндустріальному суспільстві. Соціальний та економічний вимір, [в:] Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей, Львів 2009.
5. Gwizdała J., Kowalczyk D., Sadowski M., Holdingi finansowe banków i towarzystw ubezpieczeniowych podstawą nowego ładu finansowo-bankowego w Polsce [w:] Finanse i bankowość — dzwignie wzrostu gospodarczego, część I: Finanse publiczne. Bankowość i ubezpieczenia, Uniwersytet Szczeciński, 1998.
6. Kafkova E. a kolektiv, Zákłady poistovnictva, Vydavateľ'stvo EKO-NOM, 2012.
7. Pukala R., Bancassurance, Матеріали III міжнародного Ялтинського форуму учасників страхового ринку 22-26 вересня 2003 ст. 66-68.
8. Pukala R., «Bancassurance — experiences of the Polish insurance market», Trends of development in insurance 2012, Reviewed book of proceedings from the international scientific conference, CD book, Bratislava, 2012.
9. Sliperski M., Związki bankow komercyjnych z firmami ubezpieczeniowymi, Fundacja WARTA, Warszawa, 2002.
10. Zacharska A., Rynek bancassurance w Polsce, Fundacja WARTY i Kredyt Banku, Warsaw, 2008.
11. Zawisza P. Presentation «Quo Vadis Bancassurance» in VI Assistance Forum, 10 may 2012, Warsaw.

Статтю подано до редакції 10.10.2012 р.

УДК 631:368.914.2

Рудик В.К., канд. екон. наук, доцент,
директор навчально-наукового інституту бізнесу і фінансів,
Подільський державний аграрно-технічний університет

ВПЛИВ СИСТЕМИ ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ НА РОЗВИТОК ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

АНОТАЦІЯ. Висвітлено питання визначення ролі і місця системи пенсійного страхування у формуванні фінансової системи України, її вплив на розвиток національної економіки. Особливу увагу